د استر کتاب

د پاچا فرمان او د وشتي ملکې نافرماني

۱-۲ خشایار شاه، د فارس پاچا د خپل شاهي تخت نه د
شوش د ښار د بالاحصار څخه په ټوله سیمه یعني په یوسلو اووه
ویشتو ولایتونو باندې د هند نه تر ایتوپیا پورې پاچاهي کوله. ۳
هغه د خپلې پاچاهۍ په دریم کال خپلو مامورینو او درباریانو ته
مېلمستیا وکړه. په مېلمستیا کې د فارس او ماد د لښکرو قوماندانان،
رییسان او والیان حاضر وو. ۴ د پوره شپږو میاشتو دپاره پاچا د
خپلې پاچاهۍ زیاته شتمني، شان او شوکت او خپله شاهانه لویي
ننداری ته وړاندې کړل.

۵ وروسته له هغې پاچا ټولو خلکو ته، که شتمن وو یا غریب، د
شوش په بالاحصار کې د شاهي ماڼۍ د باغ په حویلۍ کې مېلمستیا
ورکړه او پوره اووه ورځې دې مېلمستیا دوام وکړ. ۶ حویلۍ په
اسماني او د سپین کتان په پردو باندې ښکلې شوې وه چې په
بانجاني ښه کتاني رسیو باندې تړل شوې وې او د سپینو زرو په هغو
کړیو کې ځای په ځای شوې وې چې د مرمرو په ستنو باندې
ځوړندې وې. هغه تختونه چې د سرو او سپینو زرو څخه جوړ شوي
وو، په هغې حویلۍ کې چې په سپینو مرمرو، سور بخنو کاڼو، صدف
او فیروزې باندې فرش شوی ؤ، ایښودل شوي وو. ۷ شراب یې د
سرو زرو په پیالو کې ورکول او هرې پیاله یې د بلې پیالې نه فرق

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

درلود. پاچا خلکو ته د شاهانه شرابو په ورکولو کې ډېر سخي ؤ
٨ او د څښلو دپاره کومه اندازه نه وه ټاکل شوې. پاچا د ماڼۍ
ټولو خدمتګارانو ته حکم کړی ؤ، هرڅوک چې څومره وغواړي
هغومره څښلی شي.

٩ په همدې وخت کې وشتي ملکې هم د خشایار شاه په شاهي
ماڼۍ کې ښځو ته مېلمستیا ورکوله.

١٠ په اوومه ورځ کله چې خشایار شاه په شرابو باندې مست
شوی ؤ اووه خصي شوي سړي یعنې مهومان، بزتا، حربونا، بګتا،
ابغتا، زاتر او کرکس چې د هغه خدمت یې کاوه، راوغوښتل. ١١
پاچا هغوی ته امر وکړ چې ملکه وشتي د ده حضور ته راولي چې
شاهي تاج یې په سر وي. ملکه یوه ښکلې ښځه وه او پاچا غوښتل
چې د هغې ښکلا خپلو مامورینو او ټولو مېلمنو ته وښایي. ١٢ خو
کله چې خدمتګارانو د پاچا فرمان وشتي ملکې ته ورساوه، هغې د
راتللو څخه انکار وکړ. پاچا په هغې باندې ډېر په قهر شو او له قهره
تک سور شو.

١٣ پاچا عادت درلود چې د قانون د عملي کولو په اړه د ماهرو
مشاورانو نظر ولري. نو ځکه یې خپل مشاوران راوغوښتل ترڅو د
هغوی څخه پوښتنه وکړي چې څه باید وکړي. ١۴ هغه کسان چې
پاچا به زیات وخت ورسره مشوره کوله دا وو: کرشنا، شیتار، ادماتا،
ترشیش، مرس، مرسنا او مموکان. دا د پارس او ماد په پاچاهۍ کې
اووه لوړ رتبه مامورین وو. ١۵ پاچا د دغو مامورینو څخه پوښتنه
وکړه: «د قانون سره سم باید د وشتي ملکې سره څه وشي؟ ځکه

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

چې هغې زما يعنې د خشايار شاه حکم نه دی منلی، هغه حکم چې
د خدمتګارانو په لاس مې هغې ته استولی ؤ.»

۱۶ بيا مموکان د پاچا او مامورينو په حضور کې په ځواب کې
وويل: «وشتي ملکې نه يوازې د خشايار شاه په وړاندې بلکې د ټولو
مامورينو او د پاچا د ټولو ولايتونو د ټولو قومونو په وړاندې هم
سپکاوی کړی دی. ۱۷ د ملکې د سپکاوي خبره به د ټولو ښځو
غوږونو ته ورسيږي او هغوی به دې ته وهڅوي چې د خپلو مېړونو
سره سپک چلند وکړي. هغوی به وايي: ‹خشايار شاه امر وکړ چې
وشتي ملکه دې د پاچا حضور ته راوستل شي، خو هغه رانغله.› ۱۸
کله چې د فارس او ماد د مامورينو ښځې د ملکې د چلند په هکله
واوري، نو دوی به په همدې ورځ خپلو مېړونو ته په دې هکله
ووايي. نو په هرځای کې به ښځې د خپلو مېړونو درناوی نه کوي او
مېړونه به په خپلو ښځو باندې په قهر وي. ۱۹ که چېرې ستاسو د
اعليحضرت خوښه وي چې يو شاهي حکم جاري کړئ چې وشتي
دې بيا هېڅکله د پاچا په حضور کې ښکاره نه شي. دا حکم دې د
فارس او ماد په قوانينو کې وليکل شي، ترڅو هغه هېڅکله بدل نه
شي. همدارنګه پاچا دې د هغې د ملکې مقام يوې بلې ښځې ته چې
د هغې څخه بهتره وي، ورکړي. ۲۰ نو کله چې د پاچا فرمان د
هغه په ټولې پراخې امپراتورۍ کې اعلان شي، هغه وخت به ټولې
ښځې خپلو مېړونو ته که هغه شتمن وي يا غريب، درناوی کوي.»

۲۱ په دې مشوره باندې پاچا او د هغه مامورين خوشحاله شول،
نو پاچا هماغسې وکړل لکه څنګه چې مموکان وړانديز کړی ؤ. ۲۲

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

هغه د خپلې امپراتورۍ هر ولایت ته د هغوی په خپل خط او هر قوم
ته په خپله ژبه پیغامونه واستول چې د هغې له مخې باید مېړونه د
کورنۍ مشران وي او د خپلو خلکو په ژبه دې خبرې وکړي.

د استر ملکه کېدل

۲ ۱ څه موده وروسته چې کله د خشایار شاه قهر سوړ شو، هغه
د وشتي، د هغه څه په اړه چې هغې کړي وو او د هغه فرمان په اړه
چې د هغې په هکله یې ورکړی ؤ، فکر کاوه. ۲ نو د پاچا ځینو
خدمتګارانو چې هغه ته نژدې خلک وو، وړاندیز وکړ: «د پاچا دپاره
دې ښکلې پېغلې ولټول شي. ۳ پاچا دې د خپلې امپراتورۍ په
هر ولایت کې مامورین وټاکي چې ټولې ښکلې پېغلې دې حرمسرای
ته چې د شوش په بالاحصار کې دی، راولي. هغوی دې د هیجای تر
څارنې لاندې وي چې د پاچا خصي شوی خدمتګار دی او د
حرمسرای مسوول دی. هغوی ته دې د اړتیا وړ د سینګار شیان تیار
کړي. ۴ نو بیا هغه پېغله چې د پاچا خوښه شوه د وشتي په ځای
دې ملکه شي.» دا مشوره د پاچا خوښه شوه او هماغسې یې وکړل.

۵ د شوش په بالاحصار کې یو یهودي چې مردخای نومېده،
اوسېده. هغه د بنیامین د قبیلې د یاییر زوی او د شمعي او قیس د
اولادې څخه ؤ. ۶ هغه وخت چې د بابل پاچا نبوکدنصر د یهودا
پاچا یهویاکین د ځینو یهودیانو سره د اسیرانو په توګه د اورشلیم
څخه د ځان سره بوتلو، د مردخای نیکه هم د اسیرانو له جملې څخه
ؤ. ۷ د مردخای د کاکا یوه لور وه چې هدسه نومېده او د استر په

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

نوم هم مشهوره وه. هغه ډېره ښايسته وه او ښکلى اندام يې درلود.
کله چې د هغې مور او پلار مړه شول نو مردخاى هغه په فرزندۍ
ونيوله او د خپلې لور په شان يې روزله.

٨ نو کله چې د پاچا فرمان او حکم خپور شو، ډېرې پېغلې چې
په هغو کې استر هم وه، د پاچا ماڼۍ ته چې د شوش په بالاحصار
کې وه، راوستل شوې. هغوى د هيجاى چې د حرمسراى مسوول ؤ
تر څارنې لاندې وې. ٩ استر د هيجاى په نظر کې ښه ښکاره
شوه او هغه ورباندې مهربانه شو. هغه سمدلاسه د هغې دپاره د
سينګار د شيانو او د ځانګړې ډوډۍ د تيارولو دپاره پروګرام جوړ
کړ. د هغې دپاره يې اووه وينځې چې د پاچا د ماڼۍ څخه غورې
شوې وې، وټاکلې او هغه يې د خپلو وينځو سره په حرمسراى کې
ډېر ښه ځاى ته يوړله.

١٠ د مردخاى د لارښوونې له مخې استر دا خبره پټه ساتلې وه
چې هغه په کومې کورنۍ او قوم پورې اړه لري. ١١ مردخاى به
هره ورځ د حرمسراى په مخکې ښکته او پورته ګرځېده، ترڅو پوه
شي چې هغه څنګه ده او څه ورباندې پېښيږي.

١٢ د پېغلو دپاره د ښکلا تمرينونو پوره يو کال دوام مونده: شپږ
مياشتې يوازې په بدن باندې د مر د کنډ د غوړيو غوړول او شپږ
مياشتې نور د عطرونو او د سينګار د شيانو دپاره. وروسته له دې يې
هره پېغله په وار سره د خشايار شاه حضور ته بيوله. ١٣ کله چې
يوه پېغله پاچا ته ورتلله، نو هغې کولاى شول هرڅه چې يې غوښتل
د حرمسراى څخه د پاچا ماڼۍ ته د ځان سره يوسي. ١٤ هغه به

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

مابنام مانۍ ته تلله، سهار به يې بل حرمسرای ته بيوله او د پاچا د وينځو د مسوول شعشغاز خصي تر څارنې لاندې به وه. بيا به پاچا ته نه ورتله، خو چې کله به د پاچا هغه خوښه شوه، نو هغه به يې په نوم راغوښتله.

۱۵ (استر د ابيحايل لور وه او د ده وراره مردخای هغه په فرزندۍ نيولې وه.) کله چې د استر وار راورسېده چې پاچا ته ورشي، نو د هيجای د لارښووني له مخې يوازې هغه څه چې يې ورته ويلي وو چې هغه يوسي، له ځان سره يې يووړل. هرچا چې هغه ليدله، هغه به يې خوښوله. ۱۶ په دې توګه د خشايار شاه د پاچاهۍ د اووم کال په لسمه مياشت چې د طيبت مياشت وه، استر يې په شاهي مانۍ کې د پاچا حضور ته راوستله. ۱۷ پاچا د نورو ټولو پېغلو نه د هغې سره زياته مينه کوله او هغې د نورو ټولو پېغلو څخه د پاچا زيات پام او مهرباني تر لاسه کړه. د هغې په سر يې شاهي تاج کېښود او هغه يې د وشتي په ځای خپله ملکه جوړه کړه. ۱۸ بيا پاچا خپلو ټولو مامورينو او درباريانو ته يوه لويه مېلمستيا د استر په وياړ ورکړه. هغه د ټولو ولايتونو دپاره دا ورځ د رخصتۍ ورځ اعلان کړه او شاهانه سوغاتونه يې خلکو ته ووېشل.

مردخای او د پاچا د ژوند ژغورل

۱۹ کله چې پېغلې د دوهم ځل دپاره راغونډېږي شوې، مردخای د پاچا له خوا د مانۍ يو مهم ځای ته ګمارل شوی ؤ. ۲۰ استر دا خبره پټه ساتلې وه چې هغه په کومې کورنۍ او قوم پورې اړه لري،

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

لکه څنګه چې مردخای هغې ته لارښوونه کړې وه. استر د خپل
کوچنیوالي په شان د مردخای اطاعت کاوه.

۲۱ په هغو ورځو کې کله چې مردخای په ماڼۍ کې د پاچا خدمت
کاوه، د پاچا د ماڼۍ دوه خصیان، بګتان او تارش چې د پاچا د کوټې
د دروازې ساتونکي وو، په خشایار شاه باندې په قهر شول او د هغه
د قتل دسیسه یې جوړه کړه. ۲۲ خو مردخای د دې دسیسې څخه
خبر شو او استر ملکې ته یې خبر ورکړ او هغې د مردخای له خوا دا
خبره پاچا ته ورسوله. ۲۳ کله چې دغه خبر وڅېړل شو او ښکاره
شوه چې رښتیا ده، نو پاچا دواړه خصیان په دار باندې وځړول. دا
ټول د پاچا په حضور کې د امپراتورۍ د تاریخ په کتاب کې ولیکل
شول.

د یهودیانو له منځه وړلو دپاره د هامان دسیسه

۳ ۱ څه موده وروسته خشایار شاه د همداتا زوی هامان ته چې
د اجاج د طایفې ؤ، ترفیع ورکړه. هغه یې په خپلې امپراتورۍ کې
لومړنی وزیر کړ. ۲ پاچا حکم وکړ چې ټول درباریان دې هامان
ته د درناوي په خاطر خپل سرونه ټیټ کړي. هغوی ټولو همداسې
وکړل، پرته له مردخای څخه.

۳ نو هغو نورو درباریانو چې د پاچا خدمت کاوه د مردخای
څخه پوښتنه وکړه: «ته ولې د پاچا د حکم څخه سرغړونه کوې؟»
۴ هغوی به هره ورځ مردخای دې ته هڅاوه چې دا خبره ومني،

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

خو هغوی ته یې غوږ نه نیوه. هغه به ویل: «زه یهودي یم او نه شم کولای چې هامان ته د درناوي سر ټیټ کړم.» نو هغوی هامان ته په دې هکله خبر ورکړ چې وګوري چې ایا هغه د مردخای رویه زغمي او که نه.

۵ کله چې هامان پوه شو چې مردخای ده ته د درناوي په خاطر نه په ګونډو کیږي نو هغه سخت په قهر شو. ۶ کله چې هغه پوه شو چې مردخای یهودي دی، هغه دا پرېکړه وکړه چې یوازې د مردخای وژل کافي نه دي. هغه دا پلان جوړ کړ چې هغه ټول یهودیان چې د خشایار شاه په ټوله امپراتورۍ کې دي، ووژل شي.

۷ د خشایار شاه د امپراتورۍ د دولسم کال په لومړۍ میاشت چې د نیسان میاشت وه، هامان امر وکړ چې د ده په وړاندې پوریم یعنې پچه واچوي چې د دې دسیسې د سرته رسولو دپاره کومه ورځ او کومه میاشت ښه ده. نو د دولسمې میاشتې یعنې د اذر د میاشتې دیارلسمه ورځ وټاکل شوه.

۸ نو هامان خشایار شاه ته وویل: «یو قوم دی چې ستاسو د امپراتورۍ د ټولو ولایتونو د قومونو په منځ کې خپور شوی دی چې دود یې د هغو ټولو قومونو نه فرق لري او د پاچا د قانون څخه اطاعت نه کوي، دا د پاچا په ګټه نه ده چې هغوی وزغمي. ۹ که ستاسو اعلیحضرت خوښه وي، یو فرمان جاري کړئ چې هغوی ووژل شي. که تاسو دا کار وکړئ، نو زه وعده کوم چې درې سوه شلوېښت ټنه سپین زر به د شاهي اداري چارو دپاره شاهي خزانې ته ورکړم.»

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

۱۰ پاچا خپله د مهر ګوته چې په هغې باندې د پاچا فرمانونه مهر
کېدل، د خپلې ګوتې راوويستله او هغه يې هامان د اجاجي همداتا
زوی ته چې د يهوديانو دښمن ؤ، ورکړه. ۱۱ پاچا هغه ته وويل:
«دا قوم او د هغوی پيسې دې ستا وي، نو څنګه چې ستا خوښه وي
هماغسې ورسره وکړه.»

۱۲ نو د لومړۍ مياشتې په ديارلسمه ورځ هامان د پاچا منشيان
راوغوښتل. هغوی د هامان حکمونه هر ولايت ته د هغوی په خط او
د هر قوم په ژبه د پاچا له خوا ټاکل شويو واليانو، د بېلابېلو ولايتونو
نورو واليانو او د مختلفو قومونو مامورينو ته وليکل. هغه حکمونه د
خشايار شاه په نامه وليکل او مهر شول. ۱۳ پيغامونه د دې حکم
سره د قاصدانو په وسيله د پاچا ټولو ولايتونو ته ولېږل شول چې
ټول يهوديان، زوړ او ځوان، ښځې او ماشومان دې په يوه ورځ يعنې
د دولسمې مياشتې په ديارلسمه نېټه چې د اذر مياشت وه، ووژل شي.
هغوی دې په بې رحمۍ سره ووژل شي او د هغوی مالونه دې لوټ
شي. ۱۴ د فرمان د متن يو نقل دې د قانون په توګه هر ولايت ته
صادر شي او د هر قوم خلکو ته دې په ډاګه شي، ترڅو هغوی د
هغې ورځې دپاره تيار اوسي.

۱۵ د پاچا په حکم دا فرمان د شوش په بالاحصار کې خپور شو
او قاصدانو دغه خبر په بيړه ولايتونو ته ورساوه. په داسې حال کې
چې پاچا او هامان ناست وو او شراب يې څښل، خو د شوش په
ښار کې وارخطايي او ګډوډي وه.

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

د استر څخه د مردخای مرسته غوښتل

۴ ۱ کله چې مردخای د هغو ټولو کارونو څخه چې شوي وو
خبر شو، هغه له خفګانه خپل کالي وشکول، د وير کالي يې واغوستل
او ايرې يې په سر باندې واچولې. بيا هغه ښار ته ووت او په لوړ اواز
يې سخت ژړل. ۲ هغه د ماڼۍ تر دروازې پورې ورسېده. خو دننه
لاړ نه شو، ځکه هېچا ته اجازه نه وه چې د وير د کاليو سره ماڼۍ ته
ننوځي. ۳ هر ولايت ته چې به د پاچا فرمان او حکم رسېده هلته
به د يهوديانو په منځ کې لوی وير ؤ، هغوی به روژه نيوله، ژړا او وير
به يې کاوه. ډېر به د وير په کاليو کې په ايرو باندې ناست وو.

۴ کله چې د استر وينځې او خصيان راغلل او د مردخای په
هکله يې هغې ته خبر ورکړ، نو ملکه ډېره خفه شوه. هغه ته يې کالي
ورولېږل چې د وير د کاليو په ځای يې واغوندي، خو هغه ونه منل.
۵ نو هغې هتاک چې د ماڼۍ د خصيانو څخه ؤ او د پاچا له خوا
د هغې د خدمت دپاره ټاکل شوی ؤ، راوغوښت او ورته ويې ويل
چې مردخای ته ورشي او دا معلومه کړي چې څه پېښ شوي دي او
ولې داسې کوي.

۶ نو هتاک د ښار هغه چوک ته چې د ماڼۍ دروازې ته مخامخ ؤ
مردخای ته ورغی. ۷ مردخای هغه د هرڅه څخه چې ورسره
شوي وو او د هغو پيسو د پوره اندازې نه يې هم خبر کړ چې هامان
د يهوديانو د وژلو دپاره وعده کړې وه چې په شاهي خزانه کې به يې
اچوي. ۸ همدارنګه مردخای د هغه فرمان د متن يو نقل چې د
هغوی د وژلو دپاره په شوش کې جاري شوی ؤ، هم هغه ته ورکړ

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

چې استر ته يې وښايي او هغه خبره کړي. هغه ته يې وويل چې استر
وهڅوي چې د پاچا حضور ته ورشي او د خپل قوم دپاره د هغه
څخه رحم وغواړي.

٩ هتاک بېرته لاړ او د مردخای خبره يې استر ته ورسوله. ١٠
استر دغه پيغام ورکړ چې بېرته يې مردخای ته يوسي: ١١ «د پاچا
ټول درباريان او د شاهي ولايتونو خلک پوهېږي چې د هرچا دپاره،
که ښځه وي يا نر چې پرته د پاچا د بلنې دننه د پاچا دربار ته
ورشي، يو حکم دا دی چې هغه به ووژل شي. خو يوازې دا چې
پاچا خپله د سرو زرو امسا د هغه خواته وراوږده کړي او د هغه ژوند
وژغوري. خو دېرش ورځې کيږي چې پاچا زه غوښتلې نه يم.»

١٢ کله چې مردخای د استر پيغام تر لاسه کړ، ١٣ هغه بېرته
دغه ځواب واستاوه: «فکر مه کوه چې ته د پاچا په ماڼۍ کې يې، نو
د ټولو يهوديانو د جملې څخه به يوازې ته خلاصون ومومې. ١٤
که چېرې ته په دې وخت کې غلې پاتې شې، نو د يهوديانو دپاره به
د بل ځای څخه مرسته او خلاصون راپيدا شي. خو ته او ستا د پلار
کورنۍ به ووژل شئ. څوک څه پوهېږي، کېدای شي چې ته د
همداسې وخت دپاره ملکه شوې يې!»

١٥ نو استر مردخای ته دا ځواب واستاوه: ١٦ «لاړ شه او ټول
يهوديان په شوش کې سره راغونډ کړه، ټول دې زما دپاره روژه
ونيسي. درې شپې او درې ورځې مه څه خورئ او مه څه څښئ. زه
او زما وينځې به هم ستاسو په شان روژه ونيسو. له هغې وروسته به
زه پاچا ته ورشم که څه هم دا د قانون څخه سرغړونه ده. که چېرې

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

زه د دې کار په خاطر مړه کېږم نو مړه دې شم.»

١٧ نو مردخای لاړ او هرڅه چې استر ورته امر کړی ؤ، هماغسې
يې وکړل.

پاچا او هامان ته د استر له خوا د مېلمستيا بلنه

٥ ١ د روژې په درېمه ورځ استر خپل شاهانه کالي واغوستل،
بيا لاړه او د ماڼۍ په دننه حوېلۍ کې د پاچا د شاهي تخت کوټې ته
مخامخ ودرېدله. پاچا دننه ؤ او په همدې کوټې کې دروازې ته
مخامخ په خپل تخت باندې ناست ؤ. ٢ کله چې هغه وليدل چې
ملکه استر په حوېلۍ کې ولاړه ده، پاچا په هغې مهربانه شو او خپله
د سرو زرو امسا چې د هغه په لاس کې وه، د هغې خواته وراوږده
کړه. نو استر ورنژدې شوه او د هغه د امسا څوکې ته يې لاس وروړ.

٣ پاچا پوښتنه وکړه: «ای ملکې استر، څه خبره ده؟ ووايه څه
شی غواړې، حتی که هغه زما نيمه امپراتوري هم وي تاته به درکړل
شي.»

٤ استر ځواب ورکړ: «که ستاسو اعليحضرت خوښه وي نن تاسو
او هامان هغې مېلمستيا ته راشئ چې ستاسو دپاره مې تياره کړې
ده.»

٥ پاچا ووېل: «هامان سمدلاسه راولئ، ترڅو د استر غوښتنه
پوره شي.» نو پاچا او هامان د استر مېلمستيا ته لاړل. ٦ د شرابو

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

د ښنبلو په وخت کې پاچا د استر څخه پوښتنه وکړه: «ماته ووايه چې ته څه غواړې هغه به درته درکړل شي. ستا غوښتنه څه ده؟ که ته وغواړې، زه به حتی نيمه امپراتوري هم درکړم.»

٧ استر ځواب ورکړ: «زما هيله او غوښتنه دا ده: ٨ که چېرې تاسو اعليحضرت زما سره خوشحاله يئ، مهرباني وکړئ زما غوښتنه ومنئ، نو زه غواړم چې سبا تاسو او هامان هغې بلې مېلمستيا ته راشئ چې زه يې ستاسو دپاره تياروم. هغه وخت به تاسو ته ووايم چې زه څه غواړم.»

هامان او د مردخای د وژلو دسيسه

٩ کله چې هامان د مېلمستيا څخه ووت، هغه د زړه له کومي خوشحاله ؤ. خو کله چې هغه مردخای د ماڼۍ په دروازه کې وليد، مردخای ورته د درناوي په خاطر ونه دريد او نه ورڅخه ووېرېده، نو هامان په هغه باندې ډېر په قهر شو. ١٠ خو هامان خپل ځان کنترول کړ او خپل کور ته لاړ. نو بيا هغه خپل ملګري خپل کور ته راوغوښتل او د خپلې ښځې زرش نه يې هم وغوښتل چې د دوی په غونډه کې ګډون وکړي. ١١ نو هامان ورته لافې ووهلې، چې هغه څومره شتمن دی، څومره ډېر زامن يې دي، پاچا هغه ته څومره لوړ مقام ورکړی دی او دا چې هغه يې د پاچا د نورو ټولو مامورينو نه لوړ کړی دی. ١٢ هامان زياته کړه: «حتی ملکې استر پرته له پاچا او ما هېڅوک هغې مېلمستيا ته چې هغې تياره کړې وه، نه دی غوښتی. همدارنګه هغې د سبا دپاره هم زه او هم پاچا د مېلمستيا

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

دپاره غوښتي يو. ۱۳ خو ترڅو چې زه مردخای يهودي وينم چې د ماڼۍ په دروازه کې ناست دی دا ټول شيان زما دپاره هيڅ ارزښت نه لري.»

۱۴ د هغه ښځې زرش او ټولو ملګرو يې هغه ته وويل: «د درويشت مترو په لوړوالي يو دار جوړ کړه او سبا سهار د پاچا څخه وغواړه چې مردخای په هغه باندې ځوړند شي. بيا کولای شې چې په خوشحالی سره مېلمستيا ته لاړ شې.»

دغه نظر د هامان خوښ شو او امر يې وکړ چې دار دې جوړ شي.

پاچا او د مردخای عزت

۶ ۱ په هغه شپه پاچا ته هيڅ خوب نه ورته، نو هغه امر وکړ چې د امپراتورۍ د پېښو تاريخي کتاب راوړئ او ماته يې په لوړ اواز ولولئ. ۲ په هغه کې يې داسې ليکنه وموندله چې څنګه مردخای د پاچا د وژلو هغه دسيسه چې د پاچا د کوټې د دروازې د دوو ساتونکو يعنې بګتان او تارش خصيانو له خوا ترتيب شوې وه، ښکاره او بربنډه کړه. ۳ پاچا پوښتنه وکړه: «د دې کار په خاطر مونږ مردخای ته څومره عزت او انعام ورکړی دی؟»

د هغه خدمتګارانو په ځواب کې وويل: «د هغه دپاره هيڅ نه دي شوي.»

۴ پاچا پوښتنه وکړه: «ايا زما د درباريانو څخه څوک په ماڼۍ کې

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

شته؟» نو هامان په دې وخت کې د ماڼۍ باندینۍ حوېلۍ ته راغی. هغه د پاچا څخه غوښتل مردخای په هغه دار باندې چې د هغه دپاره يې تيار کړی ؤ، ځوړند کړي.

۵ د هغه خدمتګارانو په ځواب کې ووېل: «هامان دلته په دربار کې دی.»

پاچا ووېل: «هغه دننه راولئ.»

۶ کله چې هامان دننه راغی، نو پاچا ورڅخه پوښتنه وکړه: «د هغه سړي سره چې پاچا غواړي عزت ورته ورکړي، بايد څه وکړو؟»

نو بيا هامان د خپل ځان سره فکر وکړ: «داسې څوک شته چې پاچا غواړي هغه ته زما نه زيات عزت ورکړي؟» ۷-۸ نو هامان د پاچا د پوښتنې په ځواب کې ووېل: «امر وکړئ هغه شاهانه چپنه چې پاچا يې اغوندي او هغه اس چې پاچا ورباندې سپرېږي او په سر يې شاهي تاج وي، هغه ته راوړئ. ۹ بيا يو لوړ رتبه مامور ته دنده وسپارئ چې هغه شاهي چپنه هغه ته ورواغوندي، په اس باندې يې سپور کړي، د ښار په چوک کې دې وګرځوي او په لوړ اواز دې ووايي: ‹وګورئ، د هغه سړي سره چې پاچا غواړي هغه ته عزت ورکړي داسې عمل کيږي!›»

۱۰ بيا پاچا هامان ته ووېل: «سمدلاسه لاړ شه، چپنه او اس د مردخای يهودي دپاره چې د ماڼۍ په دروازې کې ناست دی، تيار کړه. لکه څنګه چې تا وړانديز وکړ هماغسې وکړه، پام کوه چې کوم

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

شی دې هېڅ نه شي.»

۱۱ نو بیا هامان چپنه او اس تیار کړل. مردخای ته یې چپنه واغوستله، هغه یې په اس باندې سپور کړ، د ښار په چوک کې یې وګرځاوه او د هغه په مخکې یې چیغې وهلې: «ګورئ، د هغه سړي سره چې پاچا غواړي هغه ته عزت ورکړي داسې عمل کیږي!»

۱۲ وروسته بیا مردخای بېرته د ماڼۍ دروازې ته راستون شو. خو هامان په داسې حال کې چې ډېر غمجن ؤ او د شرم نه یې خپل مخ پټ کړی ؤ، په بیړه خپل کور ته لاړ. ۱۳ هرڅه چې ورباندې پېښ شوي وو هغه یې خپلې ښځې زرش او خپلو ملګرو ته بیان کړل. د هغه ښځې زرش او د هغه ماهرو مشاورانو هغه ته وویل: «ته د مردخای په وړاندې کمزوری کېږې. هغه یهودي دی، په هغه باندې بریالی کېدای نه شې. هغه به په رښتیا تاته ماتې درکړي.»

۱۴ په داسې حال کې چې هغوی لا خبرې کولې د ماڼۍ خصیان راورسېدل چې هامان په بیړه هغې مېلمستیا ته بوځي چې استر تیاره کړې وه.

په دار باندې د هامان ځړول

۷ ۱ نو پاچا او هامان د ډوډۍ خوړلو دپاره د استر مېلمستیا ته لاړل. ۲ د دوهم ځل دپاره چې هغوی شراب څښل، پاچا بیا پوښتنه وکړه: «ای استر ملکې، ته څه غواړې؟ هغه به درکړل شي.

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

ستا غوښتنه څه ده؟ که ته وغواړې، زه به حتی نیمه امپراتوري هم درکړم.»

۳ استر ملکې په ځواب کې وویل: «ای پاچا! که تاسو په ما باندې مهرباني کوئ او که چېرې ستاسو خوښه وي، نو بیا زما ژوند وژغورئ. دا زما غوښتنه ده. او زما د قوم ژوند هم وژغورئ. دا زما هیله ده. ۴ ځکه چې زه او زما قوم په بې رحمۍ سره د وژلو دپاره خرڅ شوي یو. که چېرې یوازې د غلامانو او وینځو په شان خرڅ شوي وای، نو زه به غلې پاتې شوې وای او په دې هکله به مې تاسو نه په تکلیف کولئ. خو مونږ د وژلو او نابودۍ سره مخامخ یو!»

۵ خشایار شاه د استر ملکې نه پوښتنه وکړه: «هغه څوک دی؟ هغه سړی چېرته دی چې د داسې کار جرات لري؟»

۶ استر ځواب ورکړ: «زمونږ دښمن او زمونږ ځوروونکی همدا بد سړی هامان دی!»

په دې وخت کې هامان د پاچا او ملکې نه ډېر ووېرېد. ۷ پاچا په ډېر قهر سره د مېلمستیا نه پاڅېد او د ماڼۍ باغ ته لاړ. هامان پوه شو چې پاچا د هغه د اعدامولو اراده کړې ده، نو هغه په کوټې کې پاتې شو چې استر ملکې ته د خپل ژوند په خاطر زارۍ وکړي. ۸ هامان د استر په تخت باندې ځان وغورځاوه چې هغې ته د رحم دپاره زارۍ وکړي. په دې وخت کې پاچا بېرته د مېلمستیا سالون ته راستون شو او هامان یې د استر په تخت باندې ولید. پاچا چیغې کړې: «ایا دا سړی همدلته زما په مخکې زما خپلې ماڼۍ کې ملکه

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

بې عزته کوي؟»

ښځه چې د پاچا د خولې نه دا خبره راووتله، خصیانو د هامان مخ پټ کړ. ۹ په دې وخت کې حربونه چې د پاچا د خصیانو د ډلې شخه ؤ او د هغه خدمت یې کاوه، وویل: «هامان په خپل کور کې د درویشت مترو په لوړوالي یو دار جوړ کړی دی، ترڅو مردخای چې ستاسو اعلیحضرت ژوند یې ژغورلی دی په هغه باندې وځړوي.»

پاچا امر وکړ: «هامان په هغه باندې وځړوئ!»

۱۰ نو هامان په هغه دار باندې چې هغه د مردخای دپاره جوړ کړی ؤ وځړول شو. بیا د پاچا قهر سوړ شو.

د پاچا له خوا د مردخای ترفیع

۸ ۱ په هماغه ورځ خشایار شاه د یهودیانو د دښمن یعنې هامان ټوله شتمني او جایداد ملکې استر ته ورکړ. استر پاچا ته وویل چې مردخای د هغې خپلوان دی. وروسته له دې مردخای ته اجازه وه چې د پاچا حضور ته ورشي. ۲ پاچا خپله د مهر ګوته چې د هامان شخه یې بېرته اخیستې وه، رالوویستله او مردخای ته یې ورکړه. بیا استر مردخای د هامان د شتمنۍ او جایداد مسوول وټاکه.

د یهودیانو په خاطر د پاچا فرمان

۳ استر یوځل بیا د پاچا سره خبرې وکړې، د هغه پښو ته پرېوتله

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

او ویې ژړل. استر هغه ته زاري وکړه چې د اجاجي هامان ناوړه پلان
چې د یهودیانو په خلاف یې سنجولی ؤ، شنډ کړي. ۴ نو کله چې
پاچا خپله د سرو زرو امسا د استر خواته وراوږده کړه، هغه
راپاڅېدله او د پاچا په مخکې ودرېدله. ۵ هغې وویل: «که ستاسو
اعلیحضرت خوښه وي او زما خیال او پروا ساتئ او زما سره مینه
لرئ، نو مهرباني وکړئ یو فرمان خپور کړئ چې د حجاجي د همداتا
د زوی هامان د هغو حکمونو د عملي کولو څخه دې مخنیوی وشي
چې په ټوله امپراتورۍ کې یې د یهودیانو د له منځه وړلو دپاره
ورکړي دي. ۶ څکه زه هغه مصیبت او بلا څنګه زغملای شم
چې زما قوم او خپلوان زما په مخکې ووژل شي؟»

۷ نو بیا خشایار شاه استر ملکې او یهودي مردخای ته وویل:
«ګورئ، ما هامان په دې خاطر په دار وځړاوه چې د یهودیانو په
خلاف یې دسیسه جوړه کړې وه او د هغه شتمني او جایداد مې استر
ته ورکړ. ۸ اوس تاسو کولای شئ چې په خپله خوښه یو بل
فرمان د یهودیانو په خاطر د پاچا په نوم ولیکئ او د پاچا مهر
ورباندې ولګوئ. څکه هغه فرمان چې د پاچا په نوم لیکل شوی وي
او د هغه مهر ورباندې لګېدلی وي هغه لغوه کېدای نه شي.»

۹ نو بیا مردخای د دریمې میاشتې په درویشتمه ورځ چې د
سیوان میاشت وه، د پاچا منشیان راوغوښتل او یهودیانو، د پاچا له
خوا ټاکل شویو والیانو، د بېلابېلو ولایتونو نورو والیانو او مامورینو او
د هند نه تر ایتوپیا پورې د یوسلو اووه ویشتو ولایتونو چارواکو ته
یې لیکونه ولیکل. هر ولایت ته یې د هغوی د خط او هر قوم ته د

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

هغوی د ژبې سره سم او یهودیانو ته یې هم د هغوی د خط او ژبې
سره سم لیکونه ولیکل. ۱۰ مردخای د خشایار شاه په نوم لیکونه
ولیکل او شاهي مهر یې ورباندې ولګاوه. لیکونه یې هغو اس سوارانو
ته چې د پاچا په تېزو اسونو باندې سپاره وو، وسپارل.

۱۱ د دې فرمان سره سم د پاچا له خوا یهودیانو ته اجازه درلودله
چې په هر ښار کې د خپلې دفاع دپاره یوځای شي. که چېرې وسله
وال کسان چې د هر قوم یا هر ولایت څخه وي او په یهودیانو، د
هغوی په ښځو او د هغوی په ماشومانو حمله وکړي، هغوی حق لري
چې خپل دښمنان ووژني او تباه یې کړي او مالونه یې لوټ کړي.
۱۲ هغه ورځ چې د یهودیانو د ټول وژنې په خاطر د خشایار شاه
په ټولو ولایتونو کې ټاکل شوې وه، هغه د دولسمې میاشتې یعنې د
اذر د میاشتې دیارلسمه ورځ وه. ۱۳ د فرمان متن باید د قانون په
توګه هر ولایت ته صادر شي او د هر قوم خلکو ته دې په ډاګه شي،
ترڅو یهودیان په هغې ورځې د خپلو دښمنانو نه د بدل اخیستلو
دپاره تیار اوسي. ۱۴ قاصدان د پاچا په حکم په شاهي اسونو
باندې سپاره شول او په ډېرې بیړې سره روان شول. دا فرمان د
شوش په بالاحصار کې هم خپور شو.

۱۵ مردخای چې شاهانه ابي او سپین رنګه کالي یې اغوستي وو، د
سرو زرو لوی تاج یې په سر ؤ او د ښه کتان بانجاني چپنه یې
اغوستې وه، د پاچا د حضور څخه لاړ. د شوش د ښار خلکو د
خوشحالۍ چیغې وهلې. ۱۶ د یهودیانو دپاره دا د خوشحالۍ او
ارامۍ وخت ؤ او نورو خلکو د هغوی عزت کاوه. ۱۷ هر ولایت،

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

هر ښار او هر ځای ته به چې د پاچا فرمان ورسېده، هلته به د
یهودیانو په منځ کې خوښي او خوشحالي وه، مېلې به یې کولې او
جشنونه به یې نیول. د نورو قومونو ډېرو خلکو خپل ځانونه یهودیان
اعلان کړل، ځکه چې هغوی د یهودیانو څخه وېرېدل.

یهودیان او د خپلو دښمنانو له منځه وړل

۹ ۱ د اذر د میاشتې دیارلسمه ورځ، یعنې هغه ورځ چې لومړی
شاهي فرمان باید عملي شي راورسېدله، په دې ورځ د یهودیانو
دښمنان په دې هیله وو چې په هغوی باندې بریالي شي. خو د دې په
ځای، یهودیانو په هغوی باندې بری وموند. ۲ یهودیان د خشایار
شاه د امپراتورۍ د ټولو ولایتونو په ټولو ښارونو کې سره راغونډ
شول چې په هغو خلکو باندې برید وکړي چې غواړي دوی ته زیان
ورسوي. هېچا نه شو کولای چې د هغوی په وړاندې ودرېږي، ځکه
چې د نورو ټولو قومونو خلک د یهودیانو څخه وېرېدل. ۳ د
ولایتونو ټولو مامورینو، د پاچا له خوا ټاکل شویو والیانو، نورو
والیانو او شاهي استازو د یهودیانو سره مرسته کوله، ځکه چې هغوی
ټول د مردخای څخه وېرېدل. ۴ مردخای په ماڼۍ کې یو قوي
سړی ؤ، په ټولو ولایتونو کې هغه مشهور شو او د وخت په تېرېدو
سره هغه نور هم قوي شو.

۵ نو څه چې د یهودیانو خوښه وه د خپلو دښمنانو سره یې
وکړل. خپل ټول دښمنان یې په تورو باندې ووهل، هغوی یې ووژل
او له منځه یې یووړل. ۶ یهودیانو د شوش په بالاحصار کې پنځه

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

سوه کسان ووژل او له منځه يې يووړل. ۷ همدارنګه هغوی
فرشنداطا، دلفون، اسفاتا، ۸ فوراتا، ادليا، اريداتا، ۹ فرمشتا،
اريسای، اريدای او ويزاتا هم ووژل. ۱۰ دا د همداتا د زوی هامان
يعنې د يهوديانو د دښمن لس زامن وو. خو هغوی هېڅ شی لوټ نه
کړ.

۱۱ په هماغه ورځ پاچا ته خبر راورسېد چې د شوش په
بالاحصار کې څومره خلک وژل شوي دي. ۱۲ بيا پاچا استر
ملکې ته وويل: «يهوديانو يوازې د شوش په بالاحصار کې پنځه سوه
کسان وژلي دي چې په هغو کې د هامان لس زامن هم شامل دي. نو
هغوی به د پاچا په نورو ولايتونو څومره خلک وژلي وي؟ اوس ته
نور څه غواړې؟ هغه به درکړل شي. ستا نوره غوښتنه څه ده چې زه
يې درکړم؟»

۱۳ استر په ځواب کې وويل: «که ستاسو اعليحضرت خوښه وي،
د شوش يهوديانو ته اجازه ورکړئ چې نننی فرمان دې سبا هم عملي
شي او د هامان د لسو زامنو مړي دې په دار باندې وځړول شي.»
۱۴ نو پاچا حکم وکړ چې دا وړانديز دې عملي شي. دا فرمان په
شوش کې اعلان شو او د هامان د لسو زامنو مړي په دار باندې
وځړول شول. ۱۵ د شوش يهوديان د اذر د مياشتې په څوارلسمه
ورځ د شوش په ښار کې هم راغونډ شول او درې سوه کسان يې
هلته ووژل، خو هغوی هېڅ شی لوټ نه کړ.

۱۶ يهوديان په ولايتونو کې هم سره راغونډ شول چې د خپلو
ځانونو څخه دفاع وکړي او د خپلو دښمنانو له شره خلاص شي.

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

هغوی پنځه اویا زره کسان چې د دوی شخه یې کرکه لرله ووژل، خو
هېڅ شی یې لوټ نه کړ. ۱۷ دا وژنه د اذر د میاشتې په دیارلسمه
ورځ وشوه او په څوارلسمه ورځ پوره ارامي وه او دا ورځ یې د
خوشحالۍ او جشن ورځ وټاکله. ۱۸ خو هغه یهودیان چې په
شوش کې وو، په دیارلسمه او څوارلسمه ورځ یې خپل دښمنان
ووژل. په پنځلسمه ورځ پوره ارامي وه او په دې ورځ یې جشن
ونیوه او خوشحالي یې وکړه. ۱۹ له دې امله هغه یهودیان چې د
دېوال لرونکو ښارونو دباندې اوسېږي د اذر د میاشتې په څوارلسمه
ورځ د خوشحالۍ جشن لمانځي. په دې ورځ هغوی مېلمستیاوې
کوي او یو بل ته ډوډۍ د سوغات په توګه ورکوي.

د پوریم جشن

۲۰ مردخای دا ټولې پېښې ولیکلې او د خشایار شاه د ټولو
ولایتونو یهودیانو ته یې که لېرې وو او که نژدې، لیکونه واستول،
۲۱ چې د اذر د میاشتې څوارلسمه او پنځلسمه ورځ باید هر کال
ولمانځي. ۲۲ دا هغه ورځې وې چې یهودیانو د خپلو دښمنانو
شخه ارامي وموندله او دا هغه میاشت وه چې د هغوی غم په خوښۍ
او ویر یې د خوشحالۍ په جشن بدل شو. هغوی ته وویل شول چې
دا ورځې دې په مېلمستیاوو ولمانځي او یو بل ته او غریبانو ته
ډوډۍ د سوغات په توګه ورکړي. ۲۳ نو یهودیانو د مردخای د
لارښودنو شخه پیروي وکړه او هغوی چې څنګه دا جشن پیل کړی
ؤ، هر کال به یې لمانځه.

۲۴ هامان د همداتا زوی چې د اجاج د طایفې شخه ؤ او د ټولو

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

يهوديانو دښمن ؤ، پچه اچولې وه (چې هغوی د پوريم په نوم يادوله)
او په دې توګه يې د يهوديانو د تباهۍ ورځ ټاکلې وه. هغه دا پلان
جوړ کړی ؤ چې هغوی له منځه يوسي. ۲۵ خو کله چې دې
خبرې ته د پاچا پام شو، نو هغه ليکلی فرمان ورکړ: هغه ناوړه پلان
چې هامان د يهوديانو په خلاف سنجولی ؤ هغه دې بېرته په هغه
باندې عملي شي او هغه او د هغه زامن دې په دار باندې وځړول
شي. ۲۶-۲۷ (له دې امله دا ورځې د پوريم په نوم يادېږي چې د
پور د کليمې اخيستل شوې ده.) يهوديانو د مردخای د هغه ليک په
خاطر چې هغه ليکلی ؤ او هم هرڅه چې په هغو باندې پېښ شوي
وو، دا ټول يې د خپلو ځانونو، خپلې اولادې او د هغو ټولو دپاره
چې يهوديان کيږي د يو دود په توګه غوره کړ. يهوديان به هر کال په
ټاکلي وخت دا دوه ورځې د مردخای د لارښوونو له مخې په منظمه
توګه ولمانځي. ۲۸ دا پرېکړه وشوه چې د هر يو راتلونکي يهودي
نسل هره کورنۍ دې په هر ولايت او هر ښار کې چې وي، د پوريم
دا ورځې د تل دپاره په ياد وساتي او هغه دې ولمانځي او هغه دې نه
هېروي.

۲۹ نو د ابيحايل لور استر ملکې د مردخای په مرسته د هغه واک
په لرلو سره چې هغې درلود، دوهم ليک وليکه چې د پوريم په اړه
لومړنی ليک تاييد کړي. ۳۰ دا ليک د ټولو يهوديانو په نامه ؤ او د
هغه نقلونه د خشايار شاه د امپراتورۍ ټولو يوسلو اووه ويشت
ولايتونو ته واستول شول. په هغه کې د يهوديانو دپاره د سولې او
امنيت غوښتنه شوې وه. ۳۱ هغوی او د هغوی اولادونو ته
لارښوونه شوې وه لکه څنګه چې هغوی د روژې نيولو او وير کولو

Copyrighted material from afghanbibles.org. Not for reprint/publishing purposes.

مراسم په ځای کول، هماغسې دې د پوریم ورځې په ټاکلي وخت
ولمانځي. دا حکم د یهودي مردخای او استر ملکې له خوا شوی ؤ.
٣٢ د استر فرمان د پوریم قوانین تایید کړل او هغه په یو کتاب کې
ولیکل شو.

د خشایار شاه او مردخای شان او شوکت

١٠ ١ خشایار شاه په خپلې امپراتورۍ کې هر یو دې ته
مجبور کړ چې باج ورکړي، حتی هغه خلک چې د دریاب څخه
لیرې او یا د دریاب په غاړه اوسېدل. ٢ هغه ټول لوی او عجیبه
کارونه چې خشایار شاه کړي وو او هغه پوره کیسه چې هغه څنګه
مردخای ته لوړ مقام ورکړ، هغه د ماد او فارس د پاچاهانو د تاریخ
په کتاب کې لیکل شوي دي. ٣ یهودي مردخای د خشایار شاه
څخه وروسته دوهم کس ؤ. یهودیانو هغه ته په درنه سترګه کتل او
ورباندې ګران ؤ. هغه د خپلو خلکو د ښېګڼې او د هغوی د ټولې
اولادې د ارامۍ دپاره غږ پورته کاوه.

تاسو پوښتنې لرئ؟ 9066.700.807 1+
د ختیځ افغانستان ۲۰۲۱ © afghanbibles.org
Copyrighted material not for reprint/publishing purposes.